

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та менеджменту освіти

Кваліфікаційна робота

з теми: **«ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОРІЄНТИРИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ
ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ»**

Виконавець: здобувач другого
(магістерського) рівня вищої освіти
групи UNZ1-M23
спеціальності 073 Менеджмент
за освітньо-професійною програмою
«Управління навчальним закладом»

Беркута Олександр Вікторович

Керівник: **Поліщук С.В.**,
завідувач кафедри педагогіки та
менеджменту освіти, кандидат
педагогічних наук, доцент

Рецензент: **Дуткевич Т.В.**,
завідувач кафедри психології освіти,
кандидат психологічних наук,
професор

Кам'янець-Подільський – 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	7
1.1. Поняття та значення професійного розвитку в системі освіти.....	7
1.2. Принципи та сучасні підходи до професійного розвитку педагогічних працівників.....	12
1.3. Роль управління у забезпеченні професійного зростання педагогічного персоналу.....	15
1.4. Нормативно-правове забезпечення професійного розвитку працівників ЗЗСО в Україні.....	22
Висновки до розділу 1.....	31
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	32
2.1. Методологія дослідження стану професійного розвитку педагогів.....	32
2.2. Аналіз результатів опитування та спостережень у вибраному освітньому закладі.....	34
2.3. Оцінка ефективності впроваджених організаційних механізмів у професійному розвитку працівників.....	38
Висновки до розділу 2.....	46
РОЗДІЛ 3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ОРІЄНТИРІВ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРАЦІВНИКІВ ЗЗСО.....	48
3.1. Визначення основних проблем у професійному розвитку працівників закладів освіти.....	48
3.2. Розробка практичних рекомендацій для підвищення ефективності управління професійним розвитком.....	55

3.3. Інтеграція цифрових технологій у процес професійного розвитку педагогів.....	59
Висновки до розділу 3.....	67
ВИСНОВКИ.....	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	71

ВСТУП

Обґрунтування актуальності теми дослідження. У сучасному світі освітні системи зазнають значних змін під впливом технологічного прогресу, нових педагогічних підходів і глобалізації. Це вимагає від педагогів постійного оновлення знань і навичок, адаптації до нових умов навчання та впровадження інноваційних методик.

Якість освіти безпосередньо залежить від професійної підготовки та розвитку педагогічних кадрів. Організаційні орієнтири професійного розвитку можуть стати основою для системного підходу до підвищення кваліфікації вчителів, що, у свою чергу, сприятиме покращенню навчальних результатів учнів.

Сучасні викладачі повинні володіти не лише предметними знаннями, але й цифровими навичками, необхідними для використання нових технологій у навчальному процесі. Це створює потребу в організації навчання, яке б охоплювало різні аспекти цифрової освіти.

Сучасні підходи до освіти акцентують увагу на індивідуальних потребах учнів, що вимагає від педагогів здатності адаптувати свої методи викладання. Професійний розвиток має враховувати цю тенденцію та включати елементи, що дозволяють вчителям працювати з різними групами учнів.

В умовах сучасної освіти роль вчителя трансформується з традиційного «носія знань» на фасилітатора навчального процесу. Це вимагає нових підходів до професійного розвитку, які б формували у педагогів навички координації, комунікації та роботи в команді.

У багатьох країнах, зокрема в Україні, приймаються нові закони та нормативні акти, що регулюють питання професійного розвитку педагогів. Це створює потребу в дослідженні організаційних моделей, які б відповідали новим вимогам і стандартам.

Сучасне суспільство стикається з новими викликами, такими як соціальна нерівність, зміна демографічних тенденцій та культурна різноманітність. Професійний розвиток педагогів має враховувати ці аспекти і готувати їх до роботи в умовах різноманітності.

Таким чином, дослідження організаційних орієнтирів професійного розвитку працівників закладів загальної середньої освіти є надзвичайно актуальним і необхідним для забезпечення високої якості освіти, адаптації до сучасних вимог і викликів, а також для підтримки професійного зростання педагогічних кадрів. Ця тема має потенціал не лише для наукового аналізу, але й для практичного впровадження в освітню практику.

Мета роботи - дослідити організаційні орієнтири професійного розвитку працівників закладів загальної середньої освіти та розробити практичні рекомендації для підвищення ефективності управління їхнім професійним розвитком.

Завдання роботи:

1. Теоретична частина:

Проаналізувати поняття, принципи та сучасні підходи до професійного розвитку працівників освітніх закладів.

Визначити роль управління у забезпеченні професійного зростання педагогічного персоналу.

Розглянути нормативно-правове забезпечення професійного розвитку працівників ЗЗСО в Україні.

2. Практична частина:

Провести аналіз стану професійного розвитку педагогів у вибраному освітньому закладі.

Оцінити ефективність впроваджених організаційних механізмів у професійному розвитку працівників.

Розробити рекомендації щодо вдосконалення організаційних орієнтирів для професійного розвитку працівників ЗЗСО.

Об'єкт і предмет дослідження:

Об'єкт: процес професійного розвитку працівників закладу загальної середньої освіти.

Предмет: організаційні орієнтири управління професійним розвитком працівників.

Методи дослідження: аналіз наукової літератури, опитування, спостереження, порівняльний аналіз.

Перспективи подальшого дослідження теми: інтеграція цифрових технологій у професійний розвиток.

ВИСНОВКИ

Професійний розвиток педагогів потребує системного підходу, що включає чітко визначені цілі, програми навчання та механізми оцінювання ефективності. Це дозволяє забезпечити узгодженість між вимогами освітньої політики та потребами вчителів.

Використання інноваційних педагогічних технологій та методик є ключовим фактором для підвищення якості освіти. Професійний розвиток має включати тренінги та семінари, що сприяють освоєнню нових підходів до навчання.

В умовах швидкого розвитку цифрових технологій важливою складовою професійного розвитку є підвищення цифрової грамотності педагогів. Це дозволить їм ефективно використовувати технології в навчальному процесі та адаптуватися до нових форм навчання.

Професійний розвиток повинен враховувати різноманітність учнівських потреб та стилів навчання. Вчителі мають отримати інструменти для адаптації своїх методів викладання відповідно до індивідуальних особливостей учнів.

Окрім предметних знань, важливо акцентувати увагу на розвитку м'яких навичок, таких як комунікація, критичне мислення, робота в команді. Це допоможе педагогам ефективніше взаємодіяти з учнями та колегами.

Успішна реалізація програм професійного розвитку залежить від підтримки з боку керівництва закладів освіти. Необхідно створити сприятливе середовище, яке заохочуватиме вчителів до безперервного навчання.

Важливим етапом є моніторинг і оцінка результативності програм професійного розвитку. Це дозволить виявити сильні та слабкі сторони існуючих ініціатив і внести корективи для покращення їх якості.

Залучення вчителів до професійних спільнот і мереж сприяє обміну досвідом, ідеями та ресурсами, що підвищує рівень їхньої професійної підготовки.

Необхідно враховувати нові законодавчі ініціативи, які регулюють професійний розвиток педагогів, щоб забезпечити їх відповідність сучасним вимогам і викликам.

Отже, організаційні орієнтири професійного розвитку працівників закладів загальної середньої освіти повинні бути адаптовані до сучасних умов і вимог, щоб забезпечити високу якість освіти та професійне зростання педагогічних кадрів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Adult Learning and Education. Canada progress report for the UNESCO Global Report on Adult Learning and Education (GRALE) and the end of the United Nations Literacy Decade. Council of Ministers of Education Canada. Toronto, 2012. – 66 p.
2. Andritsou M. La formation continue des professeurs de langues étrangères / Maria Andritsou // *Le français dans le monde*. – 2005. – № 325.
3. Asunta T. Developments in Teacher Education in Finland: In-service Education and Training / T. Asunta. – 137–146.
4. Edge J. Cooperative development: Professional development through cooperation with colleagues / J. Edge. – Harlow: Longman, 1991. – P. 24–28.
5. Häring L. Die Akademie für Lehrerfortbildung in Dillingen / L. Häring // *Die berufsbildende Schule* 48(2000)12. – P. 716–723.
6. Hayes D. In-service teacher development: some basic principles / D. Hayes // *English Language Teaching Journal*. – 1995. – V. 49, № 3. – P. 3–4.
7. Heimerer L. Die zentrale und regionale Lehrerfortbildung / L. Heimerer, K. Lohrer // *Die berufsbildende Schule* 48(2000)12. – P. 644–658.
8. Raven J. The Competencies Needed at Work and in Society. Collected Original Resources in Education / J. Raven, 1981. – 298 p.
9. Strong Performers and Successful Reformers in Education: Lessons from PISA for the United States. OECD Publishing. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264096660-en>
10. The Development of education in Canada. Report of Canada. The Council of Ministers of Education: Geneva. – 2001. – 5–8 Sept. – 101 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cmec.ca/Publications/Lists/Publications/Attachments/34/ice46dev-ca.en.pdf>

11. Баркасі В. В. Формування професійної компетентності в майбутніх учителів іноземних мов (1997–2004 рр.): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Баркасі Вікторія Володимирівна. – Одеса, 2004. – 254 с.
12. Бігич О. Б. Методична освіта майбутнього вчителя іноземної мови початкової школи: монографія / Оксана Борисівна Бігич. – К.: Вид. Центр КНЛУ, 2004. – 278 с.
13. Болюбаш Я. Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: навч. посіб. для слух. закл. підв. квал. сист. вищої осв. / Я. Я. Болюбаш. – К.: ВВП «КОМПАС», 1997. – 64 с.
14. Волченко О. М. Комунікативна компетенція майбутніх учителів іноземних мов у контексті теорії діяльності / О. М. Волченко // Зб. наук. пр. Уманського держ. пед. ун-ту ім. Павла Тичини. – 2005. – № 1. – С. 40–46.
15. Волченко О. М. Формування комунікативної компетенції майбутніх учителів іноземних мов у вищих педагогічних навчальних закладах: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Ольга Михайлівна Волченко. – К., 2006. – 261 с.
16. Гаманюк В. А. Система підготовки педагогічних кадрів та підвищення їх кваліфікації у Німеччині: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / В. А. Гаманюк. – К., 1995. – 221 с.
17. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
18. Дмитренко Г. А. Стратегічний менеджмент: цільове управління освітою на основі кваліметричного підходу: навч. посіб. / Г. А. Дмитренко. – К.: ІЗМН, 1996. – 140 с.
19. Дорош О. М. Організація роботи методичного кабінету дошкільного навчального закладу в умовах інноваційної діяльності // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота». 2013, Вип. 26. С. 64-66.

20. Дятлова О.М. Людина в сучасному соціумі: Навчально-методичний посібник для педагогічних працівників. — Луганськ, 2011. — 176 с.
21. Калінін В. О. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови засобами діалогу культур: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Вадим Олександрович Калінін. — Житомир, 2005. — 20 с.
22. Кіщенко Ю. В. Формування професійної майстерності вчителя в системі педагогічної освіти Англії та Уельсу: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Ю. В. Кіщенко. — К., 2000. — 20 с.
23. Корсак К. В. Франція: післядипломна освіта та її досягнення / К. В. Корсак, Л. О. Гранюк // Післядипломна освіта в Україні. — 2001. — № 1. — С. 28–31.
24. Котельнікова Н. М. Система післядипломної освіти вчителів у Китаї: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Надія Миколаївна Котельнікова. — Луганськ, 2012. — 274 с.
25. Котельнікова Н. Періодизація історії розвитку післядипломної педагогічної освіти в КНР / Надія Котельнікова // Історико-педагогічний альманах. — 2010. — № 1. — С. 66–71.
26. Красюк Л. В. Становлення професіоналізму вчителя початкової школи: теоретичний аспект / Л. В. Красюк // Школа першого ступеня: теорія і практика: зб. наук. пр. Переяслав-Хмельницького ДПУ ім. Григорія Сковороди / Л. В. Красюк. — 2005. — № 13–14. — С. 99–108.
27. Лащихіна В. П. Розвиток системи підготовки педагогічних кадрів у Франції (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / В. П. Лащихіна. — К., 2009. — 20 с.
28. Мармаза О. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом / О. Мармаза. — Х.: Видавнича група «Основа», 2004. — 240 с.

29. Мармаза О. Класифікація основних функцій керівника сучасної школи / О. Мармаза // Освіта і управління. — 1998. — Т.2. — № 1. — С. 63–66.
30. Мармаза О.І. Система підвищення функціональної компетентності керівників загальноосвітніх закладів: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.01. / О.І. Мармаза. — К., 1998. — 187 с.
31. Мартиненко С. Управлінські функції керівника школи в умовах реформування освіти / С. Мартиненко // Директор школи. — 2002. — № 34. — С. 3.
32. Маслов В. Наукові засади визначення змісту підвищення кваліфікації та підготовки керівників загальноосвітніх навчальних закладів / В. Маслов // Післядипломна освіта в Україні. — 2002. — №2. — С. 63–66.
33. Модель навчання «Один учень — один комп'ютер» у початковій школі: [навчально-методичний посібник / укл. О.А. Пономарьова, О.В. Іванов; під заг. ред. О.М. Рудіної]. — Луганськ: СПД Резніков В.С., 2012. — 152 с.
34. Муқан Н. Система неперервної професійної освіти педагогів Канади: інституції та їхня діяльність / Наталія Муқан // Вісник Львівського університету. — 2007. — С. 227–231. — (Серія педагогічна, вип. 22).
35. Петечук В. М. Особливості управління інноваційною діяльністю в закладах освіти районними/міськими методичними кабінетами, 2010. URL: <http://www.zakinppo.org.ua>
36. Післядипломна педагогічна освіта: профілактика торгівлі людьми, експлуатації дітей та насильства в молодіжному середовищі: навчальний посібник для самостійної роботи слухачів курсів підвищення кваліфікації / [упоряд. М.С. Бірюкова]. — Луганськ: СПД Резніков В.С., 2012. — 136 с.
37. Проценко О. Б. Система післядипломної педагогічної освіти в Греції: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Олена Борисівна Проценко; АПН України; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих. — К., 2009. — 21 с.

38. Савченко О. Я. Об'єкти, функції і види контролю навчальних досягнень учнів початкових класів / О. Я. Савченко, Т. М. Байбара // Початкова школа. – 2002. – № 8. – С. 6.

39. Синенко С. І. Розвиток післядипломної педагогічної освіти в країнах Західної Європи (Англія, Франція, Німеччина): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / С. І. Синенко. – К., 2002. – 21 с.

40. Скрипчук Н. В. Формування професійної майстерності вчителя іноземної мови в системі післядипломної освіти України і Франції [Електронний ресурс] / Н. В. Скрипчук // Народна освіта: електронне наукове фахове видання. – 2007. – Вип. 1. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/e-journals/NarOsv/2007-1/07snvouf.htm>

41. Соколова А. В. Професійна підготовка вчителя у системі педагогічної освіти Англії і Шотландії: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / А. В. Соколова. – Одеса, 2009. – 20 с.

42. Сорочан Т.М. Освітня виставка: презентація педагогічних інновацій: науково-методичний посібник / Т.М. Сорочан, А.О. Данильєв. — Луганськ: СПД Резніков В.С., 2013. — 102 с.; іл.

43. Сорочан Т.М., Данильєв А.О., Дьяченко Б.А., Рудіна О.М. Професійний розвиток керівників і педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів у післядипломній педагогічній освіті регіонального рівня (за матеріалами Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти) / Т.М. Сорочан, А.О. Данильєв, Б.А. Дьяченко, О.М. Рудіна — Луганськ: СПД Резніков В.С., 2013. — 524 с.

44. Сорочан Т.М., Данильєв А.О., Калініна Л.І., Терещенко В.К. Підготовка педагогів до формування громадянської компетентності учнівської молоді: Навчально-методичний посібник для педагогічних працівників. — Луганськ, 2012. — 174 с. Р

45. Управління професійним розвитком учителів: навч.-метод. посіб. / Л. А. Мартинець. – Вінниця: ДонНУ, 2016. – 87 с.

46. Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів: [навчально-методичний посібник / уряд. І.П. Воротникова; за заг. ред. О.М. Рудіної]. — Луганськ: СПД Резніков В.С., 2012. — 228 с.

47. Хрипун В. І. Професійний саморозвиток педагогічного працівника дошкільного навчального закладу у схемах і таблицях / для педагогічних працівників дошкільних навчальних закладів. Черкаси: ЧОПОПП, 2012. 25 с. URL: [http://ipro.com.ua/library/ attachments/article/273/](http://ipro.com.ua/library/attachments/article/273/)

48. Шацька О. П. Розвиток вищої педагогічної освіти в Китаї (70-ті рр. XX – початок XXI ст.): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Оксана Петрівна Шацька. – Луганськ, 2012. – 250 с.